

4. Občané Ukrajiny přicházející do ČR za účelem získání mezinárodní ochrany

Od roku 2004 do roku 2022, tj. za zhruba dvacetileté období, bylo v ČR podáno celkem 33 840 žádostí o mezinárodní ochranu¹. Za celé toto období k nám přišlo nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu z některé z evropských zemí, a to celkem 16 294. Na druhém místě, z hlediska počtu žadatelů, byl asijský kontinent, s 13 323 registrovanými žádostmi o azyl. Ze zemí obou amerických kontinentů přišlo 899 žadatelů. Počet žadatelů o mezinárodní ochranu přicházejících z afrického kontinentu pak za celé sledované období činil bezmála 3 tis. osob (2 629).

Nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu přicházelo do ČR v letech 2004-2006, kdy jejich počty dosahovaly několika tisíc ročně. Naopak nejméně žadatelů, v řádu několika set ročně, bylo registrováno v období 2010-2013.

V roce 2022 bylo v ČR podáno celkem 1 694 žádostí o mezinárodní ochranu, což bylo o 20 % méně než v přechozím roce.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR pocházeli v roce 2022 z celkem 61 zemí. Nejvíce žádostí bylo přijato od státních příslušníků Ukrajiny, a to celkem 280 žádostí. Dále následovali občané Turecka (236 žádostí), Ruska (157 žádostí), Gruzie (138 žádostí), Vietnamu (182 žádostí) a Moldavska (94 žádostí). Nejvyšší meziroční nárůst žádostí o mezinárodní ochranu byl v rámci TOP 10 zemí mezi lety 2021 a 2022 evidován u státních příslušníků Turecka (z 50 na 236) a Ruska (z 20 na 157). Naopak k výraznému poklesu podaných žádostí, ze 176 na 61, došlo mezi uvedenými roky u občanů Afghánistánu.

Stejně jako celkové počty žadatelů o azyl, i počty občanů Ukrajiny, žádajících u nás o udělení azylu, byly nejvyšší v období několika let po našem vstupu do Evropské unie. V roce 2004 bylo registrováno celkem 1 600 ukrajinských žadatelů o udělení azylu v ČR, což bylo nejvyšší číslo za celé sledované období. Vyšší počty těchto žadatelů pak byly registrovány i mezi lety 2014-2018. Počty žadatelů o azyl přicházejících z Ukrajiny se v posledních letech udržují na předních místech, i když od roku 2021 meziročně klesají. V roce 2022 byl mezi těmito žadateli evidován meziroční pokles o zhruba jednu čtvrtinu (o 25,5 %).

Mezi žadateli o mezinárodní ochranu, kteří přicházejí na území České republiky, výrazně dominují muži. V roce 2022 tvořili muži téměř tři čtvrtiny (73,7 %) všech žadatelů, přičemž převaha mužů byla patrna ve všech věkových kategoriích. Nejvýraznější zastoupení mají žadatelé ve věku 25-39 let. V této věkové kategorii se v roce 2022 nacházelo 44,7 % žadatelů a 32,7 % žadatelek o mezinárodní ochranu (za obě pohlaví dohromady činil podíl 41,5 %). Mezi žadateli-muži je také výrazněji zastoupena věková skupina 20-24 let (17,1 %) a 40-44 let (9,0 % v roce 2022). Žadatelky o mezinárodní ochranu mají oproti tomu nejvyšší zastoupení (20,8 %) v kategorii předproduktivního věku, tj. 0-14 let.

¹ Počty žádostí o mezinárodní ochranu nezahrnují žádosti o dočasnou ochranu v souvislosti s válkou na Ukrajině. Udělení mezinárodní ochrany je podle platné legislativy možné buď formou azylu nebo doplňkové ochrany. Pokud jde o status dočasné ochrany, ten spadá do kategorie povolených přechodných pobytů, jde vlastně o dlouhodobé vízum (viz předchozí kapitola).

Rovněž mezi ukrajinským žadateli o azyl převažují muži, i když jejich podíl je ve srovnání se žadateli o mezinárodní ochranu celkem viditelně nižší. V roce 2022 tvořili muži 59,6 % všech žadatelů o mezinárodní ochranu ukrajinské státní příslušnosti. Ukrajinci-muži převažují téměř ve všech věkových kategoriích. Ženy dominují pouze v nejmladší věkové kategorii, 0-14 let, kde oproti mužům (18,6 %) dosahují hodnoty 26,5 %. Ve skupině produktivního věku mají muži nejvyšší zastoupení ve věkové kategorii 30-34 let. Jejich podíl zde činí 14,4 % z celkového počtu mužů-žadatelů o mezinárodní ochranu pocházejících z Ukrajiny. Oproti tomu ženy jsou dále více početně zastoupeny ve věkové skupině nad 50 let. V této věkové kategorii dosahuje jejich podíl 15,9 %.

Za období let 2004-2022 bylo v České republice uděleno celkem 2 224 azylů. Nejvyšší počty udělených azylů připadaly na roky 2005 a 2006 (251 resp. 268 udělených azylů). Oproti tomu nejnižší počet udělených azylů (pouhých 29) byl registrován v roce 2017. Za celé sledované období 2004-2022 bylo celkem 183 azylů uděleno ukrajinským státním občanům. Jejich podíl na celkovém počtu udělených azylů tak činil 8,2 %.

Mezi lety 2006²-2022 dosáhl počet osob, kterým byla v České republice udělena doplňková ochrana, celkem 3 056. Nejvyšší počty pokud jde o tuto formu mezinárodní ochrany, pohybující se v rozmezí cca 300-400 případů ročně, byly uděleny v letech 2014-2016, tj. v době tzv. uprchlické krize, a dále v roce 2022, v souvislosti s vypuknutím války na Ukrajině. Z celkového počtu 3 056 udělených statusů doplňkové ochrany, tj. od roku 2006, připadalo dohromady 22,8 % (697) na občany Ukrajiny.

V loňském roce byla doplňková ochrana udělena v 389 případech (nadpoloviční většina z tohoto počtu, 71 %, připadala na ukrajinské občany).

² Doplňková ochrana se u nás začala udělovat od roku 2006.

